

LATAK - D.17020-I/04/02.2024

Inspicēšanas institūciju akreditācijas shēma

Saturs

I Akreditācijas kritēriji	2
II Akreditācijas sfēra noformējums	2
III Iesniedzamie dokumenti	3
IV Institūcijas novērtēšanas un akreditācijas kārtība	4
V Inspekcijas procesā izmantojamie testi	4
VI Mērīšanas rezultātu metroloģiskā izsekojamība	5
VII Inspicēšanas pārskats (protokols, ziņojums, sertifikāts)	5
VIII Praktiskās darbības novērtēšanas politika	5
IX Paziņotās institūcijas statuss	6
Izmaiņu reģistrs	6

Autortiesības un pamatprincipi

LATAK dokumenta aktualizētā versija pieejama www.latak.gov.lv oficiālajā tīmekļvietnē. LATAK publicēto dokumentu piemērošana ir obligāta LATAK darbiniekiem, iesaistītajiem vērtētājiem un ekspertiem, LATAK akreditētajām atbilstības novērtēšanas institūcijām.

Dokumenta teksts var būt tulkots citās valodās. Latviešu valodas teksts tiek uzskatīts par pamattekstu.

Papildu informācija

Uzziņas par LATAK dokumentiem var saņemt LATAK birojā. Šo dokumentu aizliegts pavairot tālākpārdošanai.

I Akreditācijas kritēriji

- Eiropas Parlamenta un Padomes 2008.gada 9.jūlija Regula (EK) Nr. 765/2008, ar ko nosaka akreditācijas un tirgus uzraudzības prasības attiecībā uz produktu tirdzniecību un atceļ Regulu (EEK) Nr. 339/93;
- Likums "Par atbilstības novērtēšanu";
- Ministru kabineta 2023. gada 19. decembra noteikumu Nr. 754 "Atbilstības novērtēšanas institūciju novērtēšanas, akreditācijas un uzraudzības noteikumi" (turpmāk – Noteikumi Nr. 754);
- Ministru kabineta 2022. gada 25. oktobra noteikumi Nr. 666 "Valsts aģentūras "Latvijas Nacionālais akreditācijas birojs" maksas pakalpojumu cenrādis" (turpmāk – Noteikumi Nr. 666);
- Ministru kabineta 2013. gada 3. decembra noteikumi Nr. 1376 "Kārtība, kādā izveido paziņošanas komisiju, kā arī kārtība, kādā komisija pieņem lēmumu un paziņo Eiropas Komisijai par atbilstības novērtēšanas institūcijām, kas veic atbilstības novērtēšanu reglamentētajā sfērā";
- LVS EN ISO/IEC 17020:2012 "Atbilstības novērtēšana. Prasības dažāda veida institūcijām, kas veic inspekciju (ISO/IEC 17020:2012)" (turpmāk – Standarts);
- ILAC-P10:07/2020 ILAC Policy on Metrological Traceability of Measurement Results;
- ILAC P15:05/2020 Application of ISO/IEC 17020:2012 for the Accreditation of Inspection Bodies (ILAC P15:05/2020 standarta ISO/IEC 17020:2012 piemērošana inspicēšanas institūciju akreditācijai);
- ILAC G27:07/2019 Guidance on measurements performed as part of an inspection process;
- LVS EN ISO/IEC 17025:2017 "Testēšanas un kalibrēšanas laboratoriju kompetences vispārīgās prasības (ISO/IEC 17025:2017)";
- EA-2/17 M:2020 EA Document on Accreditation for Notification Purposes (EA-2/17 M:2020 EA dokuments par akreditāciju paziņošanas nolūkos);
- LATAK-D.007 "Prasmes pārbaudes Latvijas nacionālā akreditācijas sistēmā"
- LATAK-D.008 "Akreditācijas procedūras";
- LATAK-D.034 "LATAK politika mērīšanas rezultātu metroloģiskai izsekojamībai";
- LATAK-D.011 "Noteikumi par nacionālās akreditācijas zīmes, atsauces uz akreditāciju un EA MLA lietošanu".

II Akreditācijas sfēras noformējums

Valsts aģentūras "Latvijas Nacionālais akreditācijas birojs" (turpmāk - LATAK) tīmekļa vietnē www.latak.gov.lv pieejama Pieteikuma veidlapa (F.003), kura ietver arī informāciju par pieteikto akreditācijas sfēru (veidlapas 3. pielikums).

Akreditācijas sfēras noformējums satur informāciju par:

- 1. kolonnā: Inspicēšanas objekts – produkta projekts, produkts (materiāls vai iekārta), pakalpojums, ražotne vai process (process aptver personāla, iekārtas, tehnoloģijas un metodoloģijas inspicēšanu) un inspicējamā objekta pārbaudes spējas diapazons, kur tas ir nepieciešams;
- 2. kolonnā: Inspicēšanas veids – jauna un/vai ekspluatācijā esoša objekta inspicēšana un/vai inspicēšanas veids (tehniskā pārbaude, gada pārskata inspicēšana, pārbaude u.c.);
- 3. kolonna: Normatīvie dokumenti, standarti, metode – Latvijas Republikas Ministru kabineta apstiprinātie normatīvie dokumenti, Eiropas Savienības reglamentējošie dokumenti vai citi reglamentējoši dokumenti, standartizētas tehniskās specifikācijas, inspicēšanas institūcijas metodes vai procedūras nosaukums un tā apstiprināšanas datums;
- 4. kolonna: Atrašanās vietas – uzrāda, ja ir vairākas atrašanās vietas. Ja atbilstības novērtēšanas institūcija inspicēšanas darbības veic pie klienta, tad akreditācijas apliecībā neiekļauj akreditācijas sfēras noformējuma tabulas 4. kolonnu.

Akreditācijas sfērās noformējumā tiek norādīts Institūcijas neatkarības tips (A, B vai C), kā tas noteikts Standarta A pielikumā.

Akreditēto inspicēšanas institūciju akreditācijas apliecības, t.sk., akreditācijas sfēras tiek publicētas LATAK tīmekļa vietnē www.latak.gov.lv.

III Iesniedzamie dokumenti

Inspicēšanas institūcija (turpmāk - Institūcija) iesniedz LATAK **akreditācijas procesa uzsākšanai** nepieciešamos dokumentus (veidlapa F.002.I), kas norādīti LATAK tīmekļa vietnē www.latak.gov.lv Inspicēšanas institūcijām, kā arī aizpildītas veidlapas:

- F.003 Pieteikums (t.sk., 3. pielikums);
- F.003.I Informācija par inspekcijas institūciju;
- F.060 Informācija par iekārtu/etalonu kalibrēšanas statusu;

Pēc akreditācijas iegūšanas **uzraudzības procesa nolūkos** Institūcija pirms uzraudzības īstenošanas iesniedz šādas attiecīgi aizpildītas veidlapas un nepieciešamos dokumentus:

- F.003 Pieteikums un veidlapai pievienoto 3. pielikumu (akreditācijas sfēra), ja akreditācijas sfērā veiktas izmaiņas, kopā ar iesniegumu par sfēras sašaurināšanu vai paplašināšanu;
- F.020.I Informācija inspekcijas institūcijas uzraudzībai;
- F.060 Informācija par iekārtu/etalonu kalibrēšanas statusu;
- Institūcijas vadības pārskats;
- attiecīgās pārbaudes (inspekcijas) metodikas;
- veiktās izmaiņas pārvaldības sistēmas dokumentācijā (aktuālā pārvaldības sistēmas rokasgrāmata vai aktualizētās tās daļas);
- Institūcijas pārvaldības sistēmas dokumentu saraksts.

Noslēdzoties akreditācijas ciklam (pieciem gadiem), **atkārtotās novērtēšanas procesa īstenošanai** Institūcija 4 (četrus) mēnešus pirms akreditācijas cikla beigām atkārtotās novērtēšanas procesa uzsākšanai LATAK iesniedz aizpildītu veidlapu F.003 Pieteikums, t.sk., šīs veidlapas 3. pielikumu (akreditācijas sfēra).

Pirms atkārtotās novērtēšanas procesa īstenošanas Institūcija papildus iepriekš minētajiem dokumentiem iesniedz novērtēšanas procesa īstenošanai nepieciešamos dokumentus kādi tiek pieprasīti pirms uzraudzības vizītes (skatīt iepriekš).

Detalizētāka dokumentu iesniegšanas un izskatīšanas kārtība noteikta LATAK-D.008 dokumentā “Akreditācijas procedūras”, kas pieejams LATAK tīmekļa vietnē www.latak.gov.lv.

IV Institūcijas novērtēšanas un akreditācijas kārtība

Novērtējot Institūciju kompetenci un spēju veikt inspicēšanu atbilstoši akreditācijas kritēriju prasībām, LATAK ievēro vispārīgos novērtēšanas un uzraudzības principus, kas noteikti dokumentā LATAK-D.008 “Akreditācijas procedūras”.

Atbilstoši Noteikumu Nr. 754 10. punktam, LATAK slēdz līgumu un uzsāk Institūcijas novērtēšanas procesu pēc visu nepieciešamo dokumentu saņemšanas.

Pēc visu nepieciešamo dokumentu un samaksas par attiecīgo novērtēšanas procedūru atbilstoši līgumam saņemšanas, LATAK uzsāk Institūcijas novērtēšanas procesu. Sākotnējā novērtēšanā tiek vērtēta Institūcijas atbilstība Standarta prasībām, reglamentētajā sfērā atbilstība Standarta un attiecīgās jomas specifiskajām normatīvā regulējuma prasībām, kas tiek veikta Institūcijas atrašanās vietā/s (klātienē apmeklējums).

Novērtēšanas procesā tiek vērtēta Institūcijas kvalitātes pārvaldības sistēmas un praktiskās darbības atbilstība Standarta prasībām, reglamentētajā sfērā atbilstība standarta un jomas specifiskajam normatīvajam regulējumam.

Pēc Institūcijas novērtēšanas tiek pieņemts akreditācijas lēmums atbilstoši Noteikumu Nr. 754 19. punktā un dokumentā LATAK-D.008 “Akreditācijas procedūras” noteiktajai kārtībai.

V Inspekcijas procesā izmantojamie testi

Atsevišķi inspicēšanas procesi ietver testēšanas darbības, kuras var iedalīt vienā no divām kategorijām, proti, funkcionālā un analītiskā. Funkcionālā testēšana (piemēram, celtna slodzes pārbaude) ir parasta Institūcijas darbības sastāvdaļa, un tāpēc uz to attiecas Standarts. Analītiskā testēšana (kas jāveic laboratorijā labi kontrolētos vides apstākļos un izmantojot sarežģītāku aprīkojumu vai testēšanas procedūras) (piemēram, elektroenerģijas skaitītāja elektriskās pretestības testi; spiedieniekārtu vārstu spiediena pārbaude) ir laboratorijas darbība. Inspekcijām, kuras vēlas veikt šādus laboratorijas tipa analītiskos testus, kuru rezultāti tiek vērtēti un noteikta inspicējamā objekta atbilstība piemērojamiem kritērijiem, jāņem vērā un jānodrošina atbilstošās standarta LVS EN ISO/IEC 17025:2017 prasības. Institūcijai jānodrošina piemērojamie līdzekļi testēšanas rezultātu atbilstībai: mērījumu rezultātu metroloģiskā izsekojamība; metožu validācija; rezultātu ticamības uzraudzība.

Institūcijām kuras darbojas mērīšanas līdzekļu verificācijas jomā (piemēram, svaru verificēšana, ūdens patēriņu skaitītāju verificēšana, manometru verificēšana) rezultātu ticamības nodrošināšanai, atbilstoši dokumentā LATAK-D.007 noteiktām prasībām, jāizstrādā plāns un jānodrošina dalība prasmes pārbaudēs vai starplaboratoriju salīdzināšanas programmās.

Ja starplaboratoriju salīdzināšana nav pieejama vai nav iespējama, Institūcijai jāizstrādā citas pieejas un jāsniedz objektīvi pierādījumi, lai noteiktu inspicēšanas rezultātu pieņemamību un ticamību. Ja Institūcija pati organizē starplaboratoriju salīdzināšanu, tad LATAK vērtē starplaboratoriju salīdzināšanas programmu un pārskatus atbilstoši dokumenta LATAK-D.007 “LATAK politika dalībai prasmes pārbaudēs un starplaboratoriju salīdzināšanā”

pielikumam. Ja Institūcija izvēlas starplaboratoriju salīdzinošu programmu pie organizētājiem, kas nav saņēmuši akreditāciju atbilstoši standartam LVS EN ISO/IEC 17043:2023 “Atbilstības novērtēšana. Kompetences vispārīgās prasības kvalifikācijas pārbaudes pakalpojumu sniedzējiem (ISO/IEC 17043:2023)”, tad Institūcijai ir jāapliecina LATAK, ka ir izvērtējusi staplaboratoriju salīdzināšanas organizētāju.

VI Mērīšanas rezultātu metroloģiskā izsekojamība

Inspicēšanas procesa laikā izmantotas mēriekārtas, kas būtiski ietekmē inspicēšanas rezultātus, jākalibrē, kā to paredz standarts LVS EN ISO/IEC 17020:2012. Izmantojamo mēriekārtu pārbaudes rezultātiem jābūt izsekojamiem līdz nacionālajiem vai starptautiskajiem etaloniem, ja tādi ir pieejami. Ja šādi etaloni nav pieejami, tad Institūcijai dokumentāri jāapliecina inspicējamā objekta korelācija vai precizitāte.

Politika attiecībā uz mērīšanas rezultātu metroloģisko izsekojamību, kas jāievēro atbilstības novērtēšanas institūcijām, noteikta dokumentā LATAK-D.034 “LATAK politika mērīšanas rezultātu metroloģiskai izsekojamībai” un ILAC-P10:07/2020 ILAC Policy on Metrological Traceability of Measurement Results.

VII Inspicēšanas pārskats (protokols, ziņojums, sertifikāts)

Inspicēšanas procesa rezultāti jādokumentē identificējamā, izsekojamā inspicēšanas pārskatā (ziņojumā, sertifikātā). Ja inspicēšanas pārskatā netiek norādīti pārbaudes parametri un to rezultāti, piemēram, mērījumi, tad šī informācija jādokumentē atsevišķā pārbaudes protokolā, kurš ir identificējams un izsekojams ar attiecīgu inspicēšanas pārskatu. Ja inspicēšanas procesā tiek piesaistīts apakšuzņēmējs, tad šim apakšuzņēmējam jābūt identificējamam pārbaudes pārskatā, ja vien norādi uz piesaistīto apakšuzņēmēju nav paredzējis nacionālais normatīvais akts, piemēram, normatīvajos aktos izstrādātas Inspicēšanas pārskata veidlapas, kur šāda prasība par piesaistīto apakšuzņēmēju nav paredzēta. Apakšuzņēmēja veiktās darbības nepārprotami jānorāda pārbaudes protokolā, piemēram, pārbaudes rezultāti, izmantojamās mēriekārtas, to pārbaudes kalibrēšanas sertifikātu numuri, atsauce uz mērījumu izsekojamību, apakšuzņēmēja pārbaudes protokols.

Atsevišķos piemērojamos normatīvajos aktos tiek noteiktas prasības, ka inspicēšanas protokolā vai pārskatā jānorāda mēriekārtas, ar kurām veikta pārbaude, to identifikācija, kalibrēšanas sertifikāta numurs un šīs kalibrēšanas institūcijas nosaukums.

VIII Praktiskās darbības novērtēšanas politika

Sākotnējās novērtēšanas procesa ietvaros Institūcijai jāspēj nodemonstrēt LATAK novērtēšanas grupai visas tās veiktās inspicēšanas jomas, kuras pieteiktas akreditācijai, ar nosacījumu, ka tiek aptverti visi inspicēšanā izmantoto metožu principi. Līdzvērtīgām metodēm iespējams veikt metožu izpildes tehnisko aspektu novērtējumu bez praktiskās darbības novērtējuma. Atsevišķos gadījumos tās var tikt demonstrētas pēc akreditācijas iegūšanas pie pirmā inspicēšanas institūcijas klienta. LATAK izstrādā Institūcijas praktiskās darbības demonstrācijas plānu (veidlapa F.057), paredzot, ka viena akreditācijas cikla ietvaros Institūcijas praktiskās darbības novērošana jānodrošina visās akreditētajās darbības jomās un Institūcijas darbības vietās (Noteikumu Nr. 754 12. punkts). Izstrādāto plānu var attiecīgi mainīt balstoties uz iepriekšējās vērtēšanās gūto pieredzi, kā arī piemērojot riskos balstītu pieeju un ņemot vērā saņemto informāciju, piemēram, personāla mainība, likumdošanas izmaiņas, sūdzības, tehniskās jomas attīstība.

Atkārtotās novērtēšanas procesā LATAK izvērtē Institūcijas iepriekšējā akreditācijas cikla novērtēšanas programmas izpildi un izveido programmu nākošajam akreditācijas ciklam, atkārtotajā novērtēšanā novērtējot Institūcijas veiktās praktiskās darbības no jauna iekļautām

metodēm, kā arī reprezentatīvā daļā novērtējot izvēlētas metodes no visas akreditācijai pieteiktās Institūcijas darbības jomas.

LATAK novērtēšanas grupa pēc Institūcijas demonstrētās praktiskās darbības novērtē šī inspicēšanas procesa dokumentētos rezultātus (protokolu, sertifikātu, pārskatu, ziņojumu). Attiecīgie dokumenti jāiesniedz LATAK novērtēšanas grupai izvērtēšanai pēc novērtēšanas vizītes, savstarpēji vienojoties par iesniegšanas termiņiem, ja to nav iespējams novērtēt praktiskās darbības novērtēšanas laikā.

Plānojot Institūcijas sākotnējo novērtēšanu, akreditācijas sfēras paplašināšanu, piemērojot riskos balstītu pieeju, tiek izvēlēta persona, kura demonstrēs LATAK novērtēšanas grupai attiecīgās pieteiktās akreditācijas sfēras praktisko darbību. Sākotnējās novērtēšanas un akreditācijas sfēras paplašināšanas vizītes laikā tiek intervētas arī citas Institūcijas pilnvarotās personas, pārliecinoties par to kompetenci un spēju veikt inspekcijas darbības.

Pirms uzraudzības vizītes no Institūcijas tiek pieprasīts aizpildīt LATAK veidlapu F.020I, kurā tiek sniegta informācija par Inspicēšanas institūcijas personāla skaitu, vai notikušas izmaiņas personāla sastāvā, informācija par katra personāla veikto inspekcijas skaitu. Plānojot Institūcijas uzraudzības vizīti, iepriekš minētā informācija tiek izvērtēta un noteikta, kura Institūcijas persona demonstrēs praktisko darbību. Novērtēšanas vizītes laikā, veicot vertikālo auditu par iepriekš veiktajām inspekcijām, tiek izvēlēts reprezentatīvs skaits Institūciju citu personu veikto inspekciju dokumenti. Vienlaicīgi novērtēšanas vizītes laikā tiek veiktas intervijas ar Institūcijas citām pilnvarotajām personām.

IX Paziņotās institūcijas statuss

Ja Institūcija pretendē vai arī jau darbojas kā paziņotā institūcija (*notified body*), tad LATAK novērtēšanas grupai jāvērtē tās atbilstība konkrētās jomas reglamentētajām prasībām un dokumenta EA-2/17 M:2020 prasībām.

Veikto izmaiņu reģistrs

Versija	Izmaiņu saturs	Datums
01	Jauns dokuments	03.08.2021.
02	IX nodaļa Atstāta tikai atsauce uz EA-2/17:2020 EA Document on Accreditation for Notification purposes	04.04.2022.
03	Sadaļā VIII Praktiskās darbības novērtēšanas politika – papildināta informācija par novērtēšanas vizītes laikā Inspicēšanas institūcijas personāla kompetences izvērtēšanu. Dokumentu saraksts dzēsts un tajā iekļautā informācija pārnesta uz sadaļu I Akreditācijas kritēriji.	25.04.2022.
04	Sniegta atsauce uz Noteikumiem Nr 754 un Noteikumiem Nr. 666; precizēta informācija par iesniedzamajiem dokumentiem un akreditācijas apliecībā norādāmajām institūcijas atrašanās vietām; aktualizēta V un VIII sadaļa	29.02.2024.